

NAKON KAMANJA

Drveni konjić

Država s najljepšim kršem u svijetu nema nacionalnu speleologiju, i svi za to imaju ne samo opravdanje, nego i pohvale.

Neskriveno zadovoljstvo organizatora, sudionika i simpatizera, danima je slijedilo završetku Šestog skupa speleologa Hrvatske u Kamanju. Svi se slažu da speleologija u Hrvatskoj svakim danom sve više oživljuje i jača. Doista, predstavljeno je sijaset radova, mahom relativno dobro prezentiranih, neki su bili toliko duhoviti da je nemoguće zaniijekati njihove dramske kvalitete. Prikazano je i niz radova iz video produkcije, od kojih bi neki mogli pobuditi pažnju i izvan speleoloških krugova (što je jako važno za popularizaciju speleologije). To je moralo izrasti iz pozitivne energije koja nedvojbeno ima uzlaznu putanju. Nikoga ne može ostaviti ravnodušnim ni onaj završni tulum u kojem je veselje kipjelo na sve strane. Sve to skupa moguće je vidjeti na jednom mjestu zahvaljujući organizatoru i na tome mu treba iskreno zahvaliti.

Ipak, ima toga što nedostaje – o tome nije bilo riječi – a meni se čini da ne bi trebalo nedostajati. Osobito ne u speleologiji koja djeluje u tradiciji koja je izrasla na dinarskom kršu, najzanimljivijem i najpopularnijem kršu na svijetu. Indikativno je da se takva razmišljanja ne mogu čuti na skupu koji se po definiciji treba baviti pitanjima nacionalne speleologije. U kuloarima sam instinktivno razmijenio mišljenje s nekoliko sudionika o tome i svi su to podržali. Istina, dvojica su izrazila bojazan da bi neka veća zajednička akcija mogla naštetiti ovako pažljivo na klupskom radu odnjegovanom zajedništvu. Smatraju da bi mogla zaustaviti razvoj speleologije koji ipak vodi prema tom cilju, istina, uz brzinu koja nije osobito poželjna.

Nekoliko osjećaja – osjećaj dužnosti, osjećaj za bitno i osjećaj za

cjelinu – traže od mene da javno izložim svoje mišljenje sa željom da to bude prilog jačanju nacionalne speleologije.

Dakle, po mom mišljenju, u okviru skupa kakav je bio ovaj u Kamanju, čija je koncepcija smotra godišnje produkcije klubova i udruga, treba se održati i dio koji bi se bavio društvenim ambijentom u kojem djeluje hrvatska speleologija. U njemu bi se npr. razmatrala globalna politika speleologije u Hrvatskoj, zakonski i administrativni položaj spelologije, financijski položaj speleološke djelatnosti, na njemu bi speleolozi mogli razmatrati mogućnosti istraživanja krša, društvenog vrednovanja krškog krajolika, odnosa industrije i turizma prema onome što u krajoliku predstavlja speleološki interes, itd.

Nekom ovo može izgledati preapstraktno i zamorno. Postoje ljudi koji se razumiju u razna pitanja i oni bi informirali i savjetovali sudionike skupa, na temelju čega bi se vodile diskusije i zauzimali stavovi. Opet, ovo možda zvuči nekako... politički. Možda. Međutim, ta politika dijeli novce iz budžeta u kojima speleologije nema nigdje, a trebalo bi je biti. Zar ne bi bilo lijepo da speleološke troškove stvorene na upoznavanju hrvatskog krša država plati? Za europske kriterije hrvatski krajolik trebat će još znatnih istraživanja. Hoće li speleolozi amateri financirati državu s tim istraživanjima, državu koja ništa ne čini za speleologiju? Ponajprije zato što to od nje nitko *adekvatno* nije ni zatražio. Jednostavno, država nema partnera, a još manje javnih pritiska, koji su jedan od temelja funkcioniranja politike. Postoji Hrvatski centar za krš u kojem speleolozi nemaju predstavnika ni utjecaja!?

To je samo dio pitanja o kojima se za boljitak speleologije može razgovarati, ako se ima volje.

Kako bi se to tehnički izvelo? Jednostavno, trebalo bi na preliminarnom sastanku donijeti pravilnik po kojem će klubovi slati svoje predstavnike na zajedničko zasjedanje, konferenciju, kongres, konvenciju, skupštinu ili slično. Broj predstavnika može proizići iz kombinacije broja

članova u klubu, njihove godišnje aktivnosti i produkcije, regionalne pripadnosti, položaja u političkim tijelima, u znanosti i struci, medijima, životnih zasluga i slično.

Takav dio skupa ne mora uopće pokvariti raspoloženje mladima kojima nije stalo do «politike». On se može održati u petak poslijepodne ili predvečer, prije nego počne smotra klubova. Taj bi dio pored upravnog mogao imati i stručno-znanstveni dio. Od posebnih ljudi bi se naručila pozivna predavanja koja sintetiziraju važna pitanja. Od njih bi se mogao napraviti zbornik poput nekadašnjih, koji i danas čine važnu literaturu. Bili bi pozvani kolege iz inozemstva – hrvatski i strani speleolozi – osiguralo bi se prisustvo kolega iz srodnih struka, istaknutih i odgovornih osoba iz državnih resora koji moraju čuti što kažu speleolozi. Takvi susreti povećali bi kontakte mladih i iskusnijih speleologa, što je jako važno za ukupni osjećaj speleologije. Da ne govorimo što bi to značilo za nastup speleologije u društvu, jačanju njezina identiteta i dobijanja na težini.

Ovlašteni predstavnik toga službenog skupa sutradan bi na smotri imao obavezu kroz jedno uvodno predavanje upoznati sve sudionike o pitanjima i zaključcima, osobito onima koja su bitna za uvjete istraživanja. To je stvar tehničkog dogovora.

Čuo sam da je hrvatska speleologija u takvoj situaciji u kojoj ne bismo smjeli tražiti ono što imaju druge normalne zemlje. Zašto bi Hrvatska bila zemlja koja sebi tepa da je glupa i nesposobna? Zašto bi Hrvatska bila drukčija od Slovenije, Slovačke, Bugarske, Rumunjske? Niti jedan povijesni, kulturni i znanstveni razlog ne može nam dati bitnog opravdanja za to. Dapače, imamo razloga tražiti od sebe puno više. Osobno sam se u to uvjerio, ali o tome mogu govoriti na drugom mjestu.

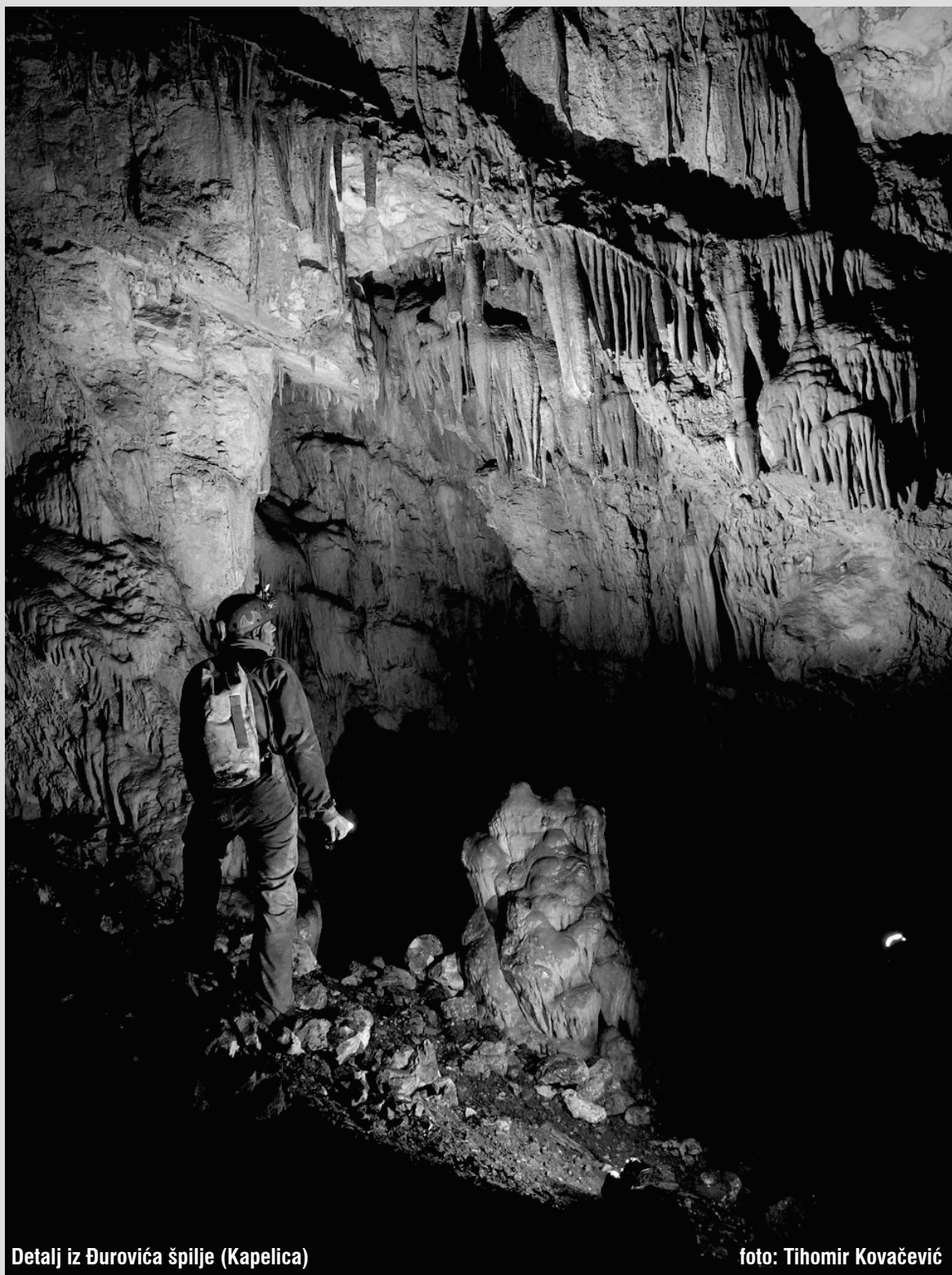
Speleolozi moraju biti ponosni na svoj dinarski krš. U dinarskom kršu počelo je istraživanja tog tipa reljefa u svijetu uopće. U njemu su jako dobro razvijeni mnogi krški fenomeni. Na koncu, on je još neistražen! Nađite zemlju u kojoj se možete voziti sat i pol od svoga grada do mikrolokaliteta na kojem ćete pronaći 45 potpuno nepoznatih jama? A tek sreće

biospeleologa, koji na početku 21. stoljeća u svojoj zemlji svako malo otkriju neki novi nepoznati organizam. A turizam i krš? Jedan hrvatski speleolog posebno je sretan jer mu je ljubav izvor egzistencije. A mogli bi biti mnogi. Zato, ne umanjujući užitke klupske speleologije, treba izgraditi jedan ozbiljniji i odgovorniji pristup speleologiji i kršu uopće. Pristup kojeg traži krš poput dinarskog. Umjesto drvenog

konjića, treba uzjahati pastuha.

Za to trebaju svi uložiti maksimalnu suradnju i dobrohotnost. Ako netko pokušava izigrati taj cilj, treba mu jasno reći da ne radi za hrvatsku speleologiju nego za svoj račun i protiv nje.

Ivo Lučić

Detalj iz Đurovića špilje (Kapelica)

foto: Tihomir Kovačević